

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyedben
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vitékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

A nemzethez!

Hazaszere ismeretes dolog, hogy a napokban megalakult Kolozsvárt az Erdélyrészi Magyar Közművelődési egyesület, a magyar elem fenntartása, a nemzeti szellem ébresztése s a magyar állam-ésme védelme és erősítése céljából. Nem tagadjuk, hogy első sorban társadalmunkat sújtja a felelősség a nemzettest egy részének számos megyékben történt elporlásáért; hogy régi idők óta megrögzött közönyösségekben összedugott kézzel nézte fajunknak, mondhatni, elvetemtelkedését; de másfelől arról is meg vagyunk győződve, hogy a letűnt nemzedékek eme régi bűnét mai társadalmunk van hivatva erényeivel s hősiességével helyrehozni. Miudnyájunkká a nemes feladat, vállvetett munkával, kitartó hazafiasággal megakasztani fajunk pusztulásának végzettségé válható eme folyamat. A szószék a maga tettebuzdításával; az iskola a maga tanításával és nevelő hatásával; a községek és megyék értelmisége erélyük legjavával: e haza minden nagyja és kicsinye vagyoni tehetségéhez mért áldozattal lásson a munkához, hogy megmentse és megtartsa fajunknak birtokában, népben és nyelvben a mi megmenthető és megtartható.

Elvégre észrevettük, hogy immár ütött a cselekvésre és a kitartó hazafiaság órája és egyesületünk f. hó 12-én e hazarész vidékeinek nagyszámú képviselői közreműködésével épen avégre alakult, hogy az önvédelem nemes és a közművelődés eszközeivel folytatandó nagy munkáját tervszerűen megkezdje, s isten segítségével az egész haza támogatásával diadalra segítse, mert társadalmunkat hovatovább mind jobban áthatja az a nézet, melyet Kossuth Lajos nagy hazánkfia, egyesületünkhöz intézett szójátában így fejezett ki: „minden talp-alattnyi térrel, melyet itt a magyarság elveszít, hazánk ezeréves állami jellegének biztonsága csorbul.”

Abban a reményben bocsátjuk ki e felhívásunkat, s a hozzá csatolt tagsági gyűjtő ívet, hogy a szintén mellékelt egyesületi naplóban foglalt beszédekből tájékozást szerezvén az egyesület szükségességéről, minden község, testület s általában e haza minden fia és leánya, tehetsége szerint jó szívvel járul az együttes cselekvéshez, s nem enged, hogy erdélyi hazarészünk, „Magyarország jobb keze” magára hagyottságában megbénuljon.

Kolozsvárt, az erdélyrészi m. közművelődési egyesület ideiglenes választmányának 1885. április hó 19-én tartott üléséből.

Sándor József,
titkár.

Dr. Hailer Károly,
elnök.

Az erdélyi közművelődési egyesület és a magyar ref. egyetemes egyház domestikája.

II.

A segély, melyet országos közalapunk nyújt, a szükség mérvéhez képest igaz, hogy kevés, de idővel növekedni fog, a mint a házi pénztár javára vonatkozó adózás eszméje a hívek lelkében gyökeret ver. A mint hitsorsosaink züggölődés, vonakodás, panasz, késedelem és a törvényes végrehajtás bevárása nélkül beszoigáltatják azt a csekély (fejenként átlag 5¹/₂ kr) évi adót, mellyel a pusztulásnak indult ref. egyházközségek és a szegénytelen nyomorral küzdő lelkipásztorok és ezek özvegyei, árvái részére nyújthatják azt a segélyt, melyet azok csak romlásuk s azzal a magyarság tovább pusztulása árán nélkülözhetnének, mely nélkül az Ur szolgálainak egy jó nagy része és övéik a mélyen lealázó nyomor karjai közé lennének továbbra is odadobva.

Igen természetes, hogy a házi pénztártól azt várni nem lehet, hogy mindenütt segítsen. Ettől csak azt lehet várni, hogy oda nyújtson segélyt, hol az anyagi baj más

uton meg nem szüntethető, nem orvosolható. Természetes, hogy ha egyházközségeink fevirágzását ohajjuk, első sorban azt az igazságot kell szemünk előtt tartanunk: „segíts magadon”.

A pusztulásnak indult erdélyi magyarság megmentésére a magyar ref. egyetemes egyház házi pénztára mellett a most alakuló erdélyi magyar közművelődési egyesület van hivatva.

Ennek fontosságáról, szükséges voltáról, magasztos elhivatásáról lapunkban már volt alkalmunk szólni. Ismétlésekkel lapunk olvasóit untatni nem akarván, erről ez alkalommal tüzetesen nem is szólnunk. Osupán annyit jegyzünk meg, hogy áldozatot fog bizony tölünk ez is kívánni. De hát nagy és dicső cél áldozat nélkül éretetté valaha el? Nem éretett. Nagyobb és nemesebb cél lebeghet-e előttünk, mint véreinknek a pusztulástól való megmentése?

Dr. Felméri Lajos egyetemi tanár az erdélyi magyar kultur egyesület megalakulása alkalmával elmondott szép beszédében statisztikai adatok felsorolásával mutatja ki, hogy nem szóbeszéd, a harangoknak nem pusztá kedvtelésből való félrevere az, hogy mi magyarok Erdélyben pusztulunk, veszünk, hanem kétségtelen, komoly, megdöbbentő valóság. Tegyük csak egy kirándulást az erdélyi megyékben, a Mezőségen, vizsgálódjunk csak kissé komolyan és saját tapasztalataink alapján fogunk meggyőződni a szomorú valóról, hogy pusztulunk, veszünk.

Ezt a nagy bajt csak meghozandó áldozataink árán hárihatjuk el.

Semmi kétségünk nincs aziránt, hogy az erdélyi hazarész magyarsága ezen egyesület javára a tőle megkívántott áldozatot meg fogja hozni. Megszoktuk ki már áldozni ott és akkor, a hol és mikor léteünk áll közkán.

Hanem aziránt már kétségeskedünk, hogy minden erőmegfeszítésünk mellett is, mi erdélyiek, csak magunkra egy olyan erős kulturregyesületet tudjunk létrehozni, a milyenre itt szükség van. Ha ez az egyesület nem rendelkezhetik legalább 100—150 ezer frttal, mennyit évenként közművelődési célokra fordíthatson, akkor a cél nem hogy elérve, de még megközelítve sem lesz. Ennek megfelelő alapot meg nem teremhet, annyi pénzt évenként össze nem adhat a nagyon szomorú gazdasági, kereskedelmi és iparviszonyok között élő erdélyi magyarság.

Az anyaország felé kell nekünk e tekintetben is tekintenünk, mint az erdélyi ref. egyházkerület tevő. Móját kell annak találnunk, hogy kulturregyesületünk ügyét tegye magáéva az anyaország magyar társadalma. Fel kell emelnünk segélyért kiáltó szavunkat, hogy hallják meg azt Magyarország milliómos főurai, főpapjai, a miénknél sokkal jobb módúak örvendő polgársága.

Erdély sokszor hozott már nagy áldozatokat az anyaorszáért. Csak kölcsönt szolgáltat tehát vissza akkor, mikor maga is meghozza Erdély magyarsága érdekében azt az áldozatot, melyet tőle erősen szorongatott helyzetünkben méltán megvárhatunk. Értésére kell adnunk, hogy mikor Erdély megmentésére siet, ugyanakkor saját erejének növekedését is eszközözi.

Ha egy követválasztási saison alkalmával a nép elrontására ki tudunk adni milliókat, a mely választási harcok kimenetelétől elvégre egészen mégsem függ a haza sorsa, tudjuk népünk megjavítására, véreink megmentésére is meghozni a szükséges áldozatot.

Meg is fogja azt hozni Erdélyért az anyaország magyar társadalma, csak folyamodjunk azért a maga módja szerint a veszély imminens voltának feltűntetésével. Ha a vagyonatlan nagy számúzott, Kossuth Lajos erdélyi magyarságának megmentése érdekében író tollával szerzett forrtaiból megtudta hozni idegen földről a tőle alig remélt áldozatot, hogyan ne tudnák ugyanazt tenni azok, kik benn a hazában évenként százezrek felett rendelkeznek. A kinek több adatot, attól többet is várunk.

Erső kulturregyesületet Erdély részére csak az anyaország segélyével, hozzájárulásával lehet teremteni, a mint a ref. magyar egyház házi pénztárát (domestika) is csak így lehetett létesíteni. Ezek nélkül fennállanunk továbbra alig lehetséges, a kettővel együtt pedig, ha jó móddal megalapítjuk, szép eredményeket fogunk elérni s egy nem kicsinyelhető veszély lez elhárítva, mely, ha a maga idejében utját nem álljuk, végzettségé nőhetné ki magát Erdély annyit zaklatott, annyit sanyargatott magyarságára

nézve. Ettől talán meg leszünk óva. Mi tegyük meg a magunkét, hogy mulasztással magunkat ne válóhassuk, a többit aztán bizzuk Istenre, ki a jó ügy harcossait győzelemre szokta vezetni. —1.

Nagy-Enyed város képviselő-testületének május 1-én tartott közgyűlése.

A gyűlés megnyitásával mult hó 24-én megtartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után] mely a már néhai zeykfalvi id. Zeyk Károly főispán és városi virilis képviselő végtségessége megadását, elhunyt feletti bánat jegyzőkönyvi kifejezését s ennek a gyászoló özvegy és családjával leendő közlését tartalmazta, — felolvasatott a részvénytilatkozat.

Bejelentett kézdi esperes és nagyenyedi virilis képviselő Szini János nyilatkozata, mely szerint virilis képviselő kíván maradni. — Az időközben elhalt Zeyk Károly virilis képviselő helyébe Ludvig János első póttag hivatik be. — A budapesti Ludovica honvéd tisztképző akadémiában rendszeresített ösztöndíjas állomások felett a m. kir. honvédelmi miniszterium által megküldött pályázati hirdetemény — kihirdetés után — az érdekeltek által leendő betekintés végett a tanácsi irodában kitétetni határozatott.

Ezután előterjesztetnek volt városi pénztárnok Fodor Miklósnak a megelőző évekről vezetett s számvéző bizottságilag szabályszerűen átvizsgált többnemű számadásai, jeelsen: az 1883. évi majorsági-, az 1883. évi szes és pálinka haszonbér alap, az 1883. évről vezetett dr. Várady-féle alap, az 1884. évről vezetett árvai számadás és annak ugyanazon évről készített mérlege, melyek némely csekélyebb mérvű formásági kijavításokkal lényegükben helyeseknek találtatván, számadó a szokásos fenntartással a számadás terhe alól feloldatni határozatott.

Főorvos Dr. Winkler Albert a mult 1884-ik évre vonatkozólag következő kimerítő egészségügyi jelentését olvassa fel:

A közegészségügyi állapot a lefolyt évben következő volt: A születések száma 196. Városunkban az évi születési átlag az utolsó 80 évben minden 1000 lakóra 34-et tett ki. 1884-ben 37-et, a mi kedvező.

A törvénytelen szülöttek száma 29, a mi a születések 15%-ának felel meg.

A halálozások száma 144, kevesebb 37-tel mint az előző évben. Az utolsó nyolczvan év halálozási átlaga évenként 1000 lakóra 31, 1884-ben 27, a mi örvendetes jelenség.

Összehasonlítva szülötteket a halálozásokkal, 1884-ben minden 1000 lakóra 10 születési többlet esett. Éppen annyi, mint mennyit kedvező viszonyok közt eszményileg várhatni, ellenben sokkal több, mint az utolsó nyolczvan átlag (=3.)

A város népessége, nem tekintve a be és kivándorlást, év végén 5335-re emelkedett.

Járvány nem uralkodott. Ragályos betegségek közül skarlát, torokgyík, hóghurut, gyermekági láz, tifusz összesen 15 halálesetet okoztak, a roncsoló toroklob egy maga tizenkilenczet.

Október első felében skarlát miatt a luth. népiskola, nov. 20-án roncsoló toroklob miatt az óvoda és luth. népiskola, decz. 8-án a többi népiskolák is hatóságilag bezáratván és végig úgy maradtak.

Az említettekén kívül főbb halálozások valának: a tüdőgümő 27, görcsök 19 és tüdőlob 15 esettel.

Francia- és Olaszországban nyár folytán kholera dühöngött. Hogy behuzolás esetében készületlenül ne talál-tassunk: a várható veszély nagyságához képest városunkban is megtörténtek a szükséges óvintézkedések. Orvosrendőri bizottságok járták be a várost s a lakosságot élő szóval is felvilágosították a teendőik iránt. Ez alkalommal 924 szemle alá vett udvar közül kifogás alá esett 331, melyek ismételten ellenőrzőleg megvizsgáltattak.

A szemlebizottságok a köztereket sem hagyták figyelmen kívül. Így lett helyreállítva az Ilyés kutja, mely utólag az 1873. évi kholera fókuszójának ismertett fel, továbbá a Fodor Miklós és Mezei Károly elotti kutak kijelöltettek névszerint azon közhelyek is, melyek az utcai csatornázást sürögöbben igénylenék.

A képviselő testület határozatai közül legfontosabb közegészségügyi szempontból egy bizottság kiküldése volt, köztemetőnek egy alkalmas hely keresésére.

A közegészség ügybizottság közül kiemelendő a roncsoló toroklob terjedésének megállítására szolgáló ragályos betegségek feliratos tábláival megjelölése, mi valószínűleg is; továbbá a létesítendő köztetemen halottas ház felállítására, mi kholera esetére a belügyminiszterium által is elrendeltetett.

A Váradi-könyvtár az „orvos gyógyszerészeti kör” tagdíjai és a védhímlőoltás jövedelméből 70 forint értékű ujonnan vásárolt szakművel gyarapodott.

Közegészségügyünk egy égető szükségének, a meleg fürdőnek létrehozásához egy nagy lépéssel közeledünk. Ugyanis a Petrovits József vasuti osztálymérnök még 1883. őszén a tanács felhívására elvállalta a melegfürdő tervezését, de áthelyeztetése miatt nem válhatta be igéretét. A múlt év végén Veleher József építési felügyelő váratlanul szép tervrajzzal lepte meg a tanácsot, mellékelve részletes költségvetést is, mely szerint 3500 frtba kerülne a szobával, széles folyosóval és 6 fürdőkádval ellátott díszes melegfürdő.

A sétátér csinósítása folytatva lett. E kies üdítő hely zene és mulatságok alkalmával nagy közönséget vonz. — De mind többen gondolnak arra, miáltal lehetne annak állandóbb vonzerőt adni. A felmerült eszmék nyári táncz-helyiség építés, melynek javára az iparos ifjak mulatságát is rendezték, jövedelmét a tanácshoz földművelés, továbbá felmerült a Magyarutca végén kényelmes feljárás készítése Dózsa-féle telken át és a sétátér összekötése egy fásoros ut közvetítésével a hidegkut forrásaival. Végül egy nyári cukraszat felállítása is szóba tartatott.

Az eszmék a tettek előtt járnak.

Nagy-Enyed, 1885. február hó 27-én.

A herzsai tanya gazdasági követelményei kiegészítésül — luczernás kertnek — a vele éppen szemben fekvő, a végherzsai kaszálók és szőlők közül egy darab 1 hold 1445 □-öt területű kaszáló 160 frton megvásároltatni határozatott.

Helybeli özv. Kis Mihályné kérelmére, a kolozsvári fapár szakmühelyben dolgozó tanuló Mihály nevű, a múlt évben is segélyezett jelenben azonban az intézeti viszonyok mostohaasága folytán, minden önfenntartási szükségletek hiányával küzdő fia részére, hogy az évi tanulmányait befejezhesse, 40 frt segély utalványzatotott.

Helybeli ügyvéd Kerekes Mihály a sétátér bejáratahoz rugó őrhelyi szőlője aljából, egy új korlát emelése alkalmával a sétátér ut rendezése végett a közhöz szükséges mintegy 7 □-öt területet ingyen engedte át a városnak, mely önzetlen áldozatkészség köszönettel fogadtatott. — Kedvező tudomásul bejelentetett, hogy a helyben állomásozó honvédség részéről — a vele kötött szerződés szerint — a 16- és gyakorló tőrül átengedett Bükköslaposáért évenként 80 frt, — az uszodának a rendes időn kívül eső használatáért évenként 60 frt bérdíj fizetetik.

Elnöklő polgármester, mint a küldöttség vezetője, bejelenté, hogy az erdélyi köznevelődési egyesület Kolozsvárt tartott alakuló gyűlésén Enyed nagyszámú volt képviselve és a gyűlésen tevékeny részt vett.

Kiosztattak az év folytán üresedésbe jött polgári földnyilak az eddig fennállott szokásos gyakorlat szerint. Végül a már régebb szerkesztett „legelészeti szabályzat” némi csekély kiegészítésekkel újabb megállított és annak megvitatásának megerősítés után — a tulajdonosok alkalmazkodásául — több számú példányban leendő kinyomatása és kiosztása határozatott.

Még egy pár indítvány következett, és pedig tanácsos Török Dániel indokolt indítványára közgyűlés egyhangúlag kimondotta, hogy a város mint testület öt év alatt fizetendő 500 frt alapítvánnyal az erdélyi magyar köznevelődési egyesület örökös tagjai sorába lép. Felhivatott továbbá a tanács, hogy taggyűlés és a városi fiók-egylet megalakítása végett a megfelelő lépéseket mielőbb tegye meg. — Török Bertalan képviselő tag indítványára két 30 frtos utazási segély szavaztatott meg tanulmányozás végett a budapesti orsz. kiállítást meglátogatni szándékozók két iparos részére, kiket a tanács — tekintettel a kiállításban résztvevőkre — belátása szerint fog a jelentkező iparosok közül kijelölni.

Sebestyén Sándor képviselő tag indítványára, főként az iskolába járó védtelen kis leánykák egészsége és testi épségének az utcákon és piacokon sokszor nagy csoportokban czellengő kutyák elleni megóvása érdekében tanács utasított ezen rendőrelenség megszüntetése végett a jövő közgyűlésre egy „kutyatartást szabályozó tervezet” terjesztetni be.

Ezzel a tárgysorozat véget érven, elnöklő polgármester a minavéig élénk és érdekes közgyűlést bezárja.

Referens.

LEVELEZÉS.

Magyar Igen, 1885. április 24.

Ha bárczes kis hazánkban valahol, úgy bizonyára az erdélyi Hegyalján dobogott fel minden igaz magyar ajku honpolgár kebele, hallatára annak, hogy az annyira ohajtott, szükségességét annyira érzett erdélyi köznevelődési egyesület létrejött, megszületett. E kis vidék ma-

gyarsága — mely hasonló az Afrika sivatagán elszórtan található oázisokhoz — örvend, mert nyelvét, nemzetiségét biztosítottnak látja más ajku polgártársai közt; sőt a nemzeti szellem édes anyai karját szemléli, mely keblére kívánja emelni még azon gyermekeiket is, kik az ő hívő szavára bedugják füleiket és rosz tanácsadókra hallgatva megkeményítik szívüket. — Pedig, Istenem! mekkora különbség van anya és anya, hódító és hódító közt! Ősi szokások, szabadság, nyelv áldozatul estek a kard élén állott római polgárosodásnak; míg az esküldői napok után a lovagias hódító magával egyenlő fokára emelte jogukat, szabadságának meghódoltat. — S míg amott a nép hordozta a terhet, végezte a munkát, hogy urai eltérjék a milliók véres verejtékének árát. — addig ma az egyenlőség és tesveriség magasztos elvének paizsa alatt haladunk, lévén egyenlők jogban és köteleességben.

E hó 19-én egy kis társaság volt egybegyűlve K. A. barátunk vendégzeretó hazánál, hol többek közt a létrejött kultur-egylet is beszédünk tárgyát képezte. Az éppen akkor hivatalból körünkben időző lelkes, minden szép, jó és nemes eszméért küzdő Kovács Ferencz m. kir. csendőr-főhadnagy ur hazafias érzéstől lángoló szavai a kultur-egylet érdekében nem valának üresen elhangzott szavak, mert a nemes hazafiság érzete azonnal tényekben nyilvánult. — És pedig addig is, míg az alapszabályokat megkapnánk, míg szervezkedhetnénk és fiók-egyletek alakulnának, következő adakozás történt: Kovács Ferencz 1 frt, Köblös Miklós 5 frt, Konez Albert 2 frt, Balogh József 2 frt, Köblös Dezső 2 frt, Bedőházy Béla 1 frt, Sárncs János 1 frt, Borbás Károly 1 frt. — Ezen össze-tett 15 forint addig is, míg az egylet kezelése alá venné, gyümölcsözés végett takarékpénztárba helyezetteti határozatott.

Csekély összeg ez ugyan oly nagy czél eléréséhez, de hiszen a végtelen oceanán is cseppekből áll, mely oly nagyzerű járműveket hord hátán!

„Egységben erő, erőben hatalom van” — mondá Vesselenyi. Ezért tervezetik az összes hegyaljai magyar birtokosoknak egy pontoni találkozósa, az ügy megbeszélése szempontjából. A magasztos eszme és nemes czél messzehordó ereje áthatott mindnyájunkat; és különösen most érzi minden jó hazafi a jeles magyar író szavának egész súlyát, hogy „A rosz hazafi vétkesebb az anyagilkosnál, mert ez önmagát teszi árvává, míg az milliók anyjának ássa meg sírját.”

Különbö Isten velünk! — Szívünk főhaja, hogy a humanus eszme bő gyümölcsöt teremjen!

S—s.

Abrudbánya, 1885. április 23.

Azt hiszem nem lesz érdektelen a tek. szerkesztőség előtt egy kis abrudbányai közlemény, annál is inkább, mert közleményem tárgya egész megyémet érdekelné fogja.

Bátran mondhatom, Abrudbánya polgárságának folyó hó 22-én szép napja volt, mert kétféleképpen is gyakorolhatta a szeretet, tisztelt és ragaszkodás jelét. Ugyanis 22-én délután érkezett meg városunkba megyénk tisztelt kir. tanácsos alispánja, ki Diószeghy polgármester vendége lett s kit sikertől Boér Béla szolgabírónk ugyan ezen estén a polgári olvasó és társalgó egyletben megtartott névnapi estélyre megnyerni. Az ezen estélyre meghívott polgárság kifejezést kívánván adni szerencsekívánata és ragaszkodásának, előbb Boér Bélánál tiszteltet s azután szeretett alispánját fátylászónóval tisztelte meg.

A fátylászó menethen tisztán csak a polgárok vettek részt és illetőleg azok, kik az olvasó-egyletnek tagjai. — Szép volt nézni a 72 fáklya lángja mellett zenezóval felvonuló tisztán magyar polgár sereget, amint a polgári olvasó egylet helyisége előtt, hol a kir. tanácsos ur volt, körbe állott. Kevés kivétellel a város összes minden rendű polgára jelen volt e tisztelgésnél.

Az alispán urat Képes Ferencz üdvözölte, rövid beszédben kifejezve azt, hogy az abrudbányai polgárok meggyőződtek arról, hogy van igazság s hogy hiszik a jobb jövőt, mert az alispán ur kezébe van letéve s hogy hitük erős, mert a meggyőződés oltotta azt szívükbe, éltetvén az alispán urat. A polgárság szünni nem akaró éljenzésben tört ki, — az alispán ur az ő kedves modorával, szép és igazán hatásos szavakkal köszönte meg e megtiszteltetést, mire ismét szünni nem akaró éljenzésben részesült; ezután a menet rendben, mint jött, vonult el.

Később a polgárság felgyűlt a polgári olvasó-egylet helyiségébe Béla-napját ülni — és ülte is azt jókedvvel kivilágos virraatig. — A toasztok sorát dr. Nagy Károly kezdette meg, éltetvén a kir. tanácsos alispán urat, mint az egylet disztagját. Képes Ferencz pedig Boér Bélát, a kir. tanácsos ur Abrudbánya polgárságát, Pálly József Diószeghy Lajos derék polgármestert, és azután számtalan szebbnél szebb felköszöntők mondatk. — különösen Kovács Ferencz csendőr főhadnagy és Gelei Kálmán járásbíró beszédei valóban meglepők voltak.

Ez alkalommal — e napnak emlékére — szép és lélekemelő volt Boér Bélaúak beszéde, melyben névnapján összegyűlt barátait és polgártársait felhívta az erdélyi magyar köznevelődési egyletben leendő részvételre, felhíván vendégeit az adakozásra, maga részéről az aláírást megkezdte, közbe a kir. tanácsos alispán ur fejtgette a köz-

művelődési egylet hivatását, mire kevés idő alatt 101 frt 92 kr készpénz gyűlt össze, mely összeg mint az abrudbányai polgári olvasó és társalgó egylet alapító tagsági díjja fog beküldetni.

Sok ilyen két embert a hazának, mint a milyen a két ünnepeitünk és akkor a nemzet erősöbül, élni és gyarapodni fog.

Egy Jelenvolt.

Magyar Dalcsarnok.

Budapest, április 26.

Hetek óta újságolja a fővárosi sajtó egy kiválóan életre való s Budapesten rég idő óta nélkülözött mulató hely felállításának híre s lépésről-lépésre követte az előmunkálatokat, időnkint regisztrálja a haladást, melyet az eszme megvalósulása tesz.

Sólymosi Elek, a budapesti népszínház egyik oszlopa, kit a vidék korábbi időkből s újabban is gyakori vendég-szerepléseiből országszerető ismer és szeret, egy Magyar Dalcsarnok felállítását határozta el s elhatározását bámulatos erélyvel és vállalkozási szellemmel rövid idő alatt tetté is érlelte. A megnyitási Magyar Dalcsarnok május hó 2-án, az országos kiállítás megnyitásával egyidejűleg már megkezdte működését.

A vidéki magyar ember korábbi időben ha felrúndult Pestre, el nem mulasztotta volna betérni a „Kömlökertbe.” Ez volt az az egyetlen kis sziget, hol magyar dal, magyar szó, romlatlan magyar kedélyesség fogadta a német tenger közepette, melyben Pest akkor tájban uszott. Ezt a „Kömlökertet” eleveníti fel most Sólymosi Elek halottaitól, csak hogy, hogy úgy mondjuk, egészen átszellemült fényes, elegans alakban, mert a Magyar Dalcsarnok határozottan par excellence magyar mulatóhely lesz a kor igényeinek megfelelő művészi színvonalra emelve, fényes berendezéssel, nagybőrára országszerető ismert kitűnő művészi erővel, kifogástalan magyar, erdélyi nemzetközi konyhával, hamasítatlan italokkal és a mi fő, olyan előadásokkal, melyek a mellett, hogy művészi színvonalon állanak, távolról sem sérti semmi tekintetben az illetet, úgy, hogy a Magyar Dalcsarnokot egész bátran látogathatja az előkelő hölgyközönség is. Szóval a hamisítatlan magyar kedély, a kicsapongásba soha nem vágó játszi jökedv vendégzerető tanyája lesz a Magyar Dalcsarnok, hol kötségekivül egészen otthonosan fogja magát érezni a vidéki közönség, s mely rövid időn kedvezv gyűlhelye lesz egy a fővárosi, mint vidéki kedélyesen mulatni vágyó magyarságnak.

A Magyar Dalcsarnok a fővárosi kellő közepén, dohány-utczai 4. számú ház tágas nagy kertjében, a zsidó templom szomszédságában. Az épület könnyű nyitott alkotmány; mely első tekintetre a legkedvezőbb benyomást teszi a belépőre; nézőtöre akkora, hogy 100—1200 vendég kényelmesen elfér benne. A kerti helység nagy áldozatokkal parkká van átalakítva s az egész úgy veszi ki magát, mint a muzsák temploma ama rejtelmes szentelt berekben, melyekről csodás dolgokat regél nekünk a görög monda.

A Magyar Dalcsarnok a zenetanodából kikerült fiatal erőkből olyan hatalmas zenekart állított össze, hogy e tekintetben nem csak kiállja a versenyt a külföldi hason vállalatokkal, de messze túl is szárnyalja azokat. A magyar dalcsarnok igazgatója úgy intézkedett, hogy a zenekar ebéd idején naponként hangversenyt tart a vendégek mulattatására s déli 12 órától d. u. 3 óráig fog játszani. E mellett a körülmények szerint délutáni előadások is fognak tartatni az estieken kívül, szóval minden meg van téve, hogy a szórakozni vágyó közönség egész napon át találjon élvezetet a Magyar Dalcsarnok helyiségében. A rendes előadások különben esti 8 órakor veszik kezdetüket s éjjeligi tartanak a legváltozatosabb műsorral, melyen bohózatok, magánadok, karénekek, humoros monologok, daltársulati előadások váltakoznak. E mellett gondja lesz rá az igazgatóságnak, hogy a külföld nagyobb városaiiban vendég-szereplő híresebb francia chansonette énekesnőket s más kiváló művészeket is megnyerje rövidebb-hosszabb vendég-szereplésre a Magyar Dalcsarnok számára. Szóval minden áldozat meg lesz hozva, hogy a közönség a legnemesebb szórakozást találjon itten.

A Magyar Dalcsarnok művésznői és művészei között ott fogja találni a közönség mindenek előtt Kövessey Gizellát és Bokor József komikus színészt, ki széles e hazában tárt karokkal fogadott művész s mesteri előadásával önkéntelenül is jó kedvre hangolja a kedélyt. Mellettek Dobocsányi Gyula, Ujvárosy Albert, Lovász Sándor tünnek ki; az ifjabb erők közül pedig Reményi Irma, Hahn Josefa, Kovács Fanni, Várhidy Rózsa, Erdőssy Irma, Letenyei Erzsébet, Sugár Gizella, Schachinger Viktória kisasszonyokat említhetjük fel a Magyar Dalcsarnok syrénjei gyanánt. A megnyitó előadás különösen imponáns lesz s erre már javában folynak az előkészületek. A Magyar Dalcsarnok vendég öje egyike lesz a fővárosi legelegánsabban berendezett étező helyiségeinek. A vendéglős, ki Magyarországon és Erdély különböző vidékein birt úzlettel s újabban a fővárosban a Kerepesuti egyik nagyobb vendéglős tulajdonosa volt, mint szenvedélyes és kitűnő szakács, alaposan ismeri egy a fővárosi, mint a vidéki magyar közönség ízlését s minden el fog követni, hogy a Magyar Dalcsarnok helyiségeiben a legnagyobb mérvben kielégítse a közönség igényeit, úgy izletes ételek, mint kitűnő italok tekintetében,

kiváló figyelmet fordítva által is kitűnő

Szóval a Magyar Dalcsarnok a gasztronómikus tekintetben kiemelkedően kedélyes, ot lelki, testi üdülést előadások, tőről me italok a gyönyörű mellett bizony reme vágyó közönsége, de helyeül fogja válas

A pártoló kö

ből, színeszünk a Vasárnap, a paraszt tragediáját darab hat képből a gyakorolnak a néző ébresztésére szolgál nem tudia megmag

minő benyomást te mi a tárgyat szolgál színműnél — szerel uram Laezi fia (Sz szedasszony kereszt ellenzi, mert a le okozza vézetes ha öli atyját s bujdos városban a törvényes lerné) kap helyet,

csinos szobaleányra huszár éppen akk mános karékét elz nusítja, rendőroke merik és elfogják. Berezi a maga rész hajlik szavára, esa 20 évre eltelik. S lyedni és sülyed kufár sülyedhet. Az ismeri fel az áldoz anyát és ez a hely sejtő leányt, a vel néből kiszabadult, kiegészítésére van ten Magdát szeret.

Siskó közbejárása a dához, hol Laezi fi ki lopta el a karék A játszóok ál kitűnően alakított, vészi volt. Ágnes, ven adta; Magdus szépen domborított remlést nagyon jó könnyelműt, a zaj által nagy haladás érelemnek kifejez fenn kívánni valót

Heűtőn, 27-é Schönthan Ferenc ezimű vigjátékát. ban láttunk ennél lin) a kóbor színi nev mutatta be, n nevetés és taps. I volt. Szepesi (Bán Nem tanács, aján den oknélküli eld édesnek ad kifejez meggyőzi azon fe és ezáltal akarja p Berzsenyi Margit é játsztak. A többi sikerben.

Kedden, 28 előtt „Koldus dia oly csinos és ossz Szerdán, 29- számú közönség e gerével nem birt kött volt az előd szebbnél szebb m szerepet Berzseny val az érzelmes fi sok elevenséggel közönséget. — V erőteljes hangja, A borbély (Deák ze) mulattató ala kiaknázta szerepét lán ez a nagy bu sok olyat megeng

kiváló figyelmet fordítván arra is, hogy az árak jutányosságát által is kitűnjék a fővárosi vendéglők között.

Szóval a Magyar Dalcsarnok egy művészeti, mint gasztronomikus tekintetben úgy lesz berendezve, hogy minden tekintetben kielégítse a nagy közönség igényeit s páratlanul kedélyes, otthonos gyűléshely legyen a szórakozást, lelki, testi üdülést kereső publikumnak. Kitűnő, változatos előadások, töröl metszett magyar zene, pompás ételek és italok a gyönyörű parkhelyiségben oly vonzerők, melyek mellett bizton remélhető, hogy nemcsak a fővárosi mulatóvágyó közönsége, de a vidék lakossága is kedvező mulatóhelyül fogja választani a Magyar Dalcsarnokot.

Sz. N.

Színház.

A pártoló közönségnek bőven kijutott a műélvezetből, színészeink a hét hat napján játszottak.

Vasárnap, ápril 26-án Rákosi Jenő „Magdolna” cz. paraszttragediáját adták középszámu közönség előtt. A darab hat képből áll, melyek külön-külön bizonyos hatást gyakorolnak a nézőre, anélkül azonban, hogy egyik kép hatása erősítene a másikat és az egész egy érdelem felébresztésére szolgálja. Ez volt az oka annak, hogy a néző nem tudta megmagyarázni magának lejátszás után, hogy minő benyomást tett az egész darab. Maga az esemény, mi a tárgyat szolgáltatja a darabhoz — mint minden népszínműnél — szerelmestörténet. Gyömbér Mihály (Körödi) uram Laczi fia (Szepesti) szereti Boreca (Péchi M.) szomszédasszony kérésztelényát, Magdát (Berzsenyi J.) az apa ellenzi, mert a leány anyja kikoszaratta. Ezen ellenzés okozza végzetes halálát és fia szomorú sorsát. Laczi megöli atyját s bujdosó lesz. Magda beáll szolgálónak. A fővárosban a törvényszéki elnök neje, Koronayné (Gfellerne) kap helyet, kinek fia Bercezi (Deák) szemet vet a csinos szobaleányra. A véletlen az elbujdosott Laczit, mint huszár éppen akkor hozza ide, midőn Bercezi anyja gyémántos karékét elzalogosítja. Koronayné szobalányát gyanúsítja, rendőroket hivat, kik itt Gyömbér Laczit felismerik és elfogják. Ezután jön a Laczi elítélése, a mit Bercezi a maga részére kiszákmányol. A hiszékeny Magda hajlik szavára, csak hogy szeretőjét megmenthesse. De ezt 20 évre elítélik. Sok idő addig várni! Magda kezd sülyedni és sülyed egész addig, míg csak lelketlen anyakafar sülyedhet. Azonban leányát, Magdust (Berzsenyi M.) ismeri fel az áldozatban. Ennek megtalálása felrázza az anyát és ez a helyett, hogy kiszolgáltatót a semmit nem sejtő leányt, a véletlenül hozzájutott Laczival, ki börtönből kiszabadult, megöleti a csábított, Bercezit. A mese kiegészítésére vannak: Siskó Ferdinánd (Dezséri), ki szintén Magdát szereti, de ezem viszonzója szerelmét. — Siskó közbejárása által jut Gyömbérné (Berzsenyi) Magdához, hol Laczi fiával találkozhatik; tőle tudják meg azt, ki lopta el a karékot? E mellett aztán a mellékszereplők.

A játszókor általában megállították helyöket. Magda kitűnően alakított, sok szép és megrázó jelenetben művészi volt. Ágnes, Gyömbérné a levert, gyászos anyát hiven adta; Magdus és Zsófi (Nagy Vilma) kis szerepöket szépen domborították ki. Siskó az együgyű, de hű szerelme nagyon jól mutatta be. Bercezi az egész életében könnyelműt, a zajos életűt ügyesen játszta. Laczi játéka által nagy haladást mutatott fel. Egyes helyeken az igaz érzelmek kifejezését eltalálta, — de még mindig nagy fenn kívánni való.

Hétfőn, 27-én csekély számu közönség nézte végig Schönthán Ferencnek és Pálnak „Sabin nők elrablása” czimű vígjátékát. A darab előadása elég élénk volt, azonban láttunk ennél jobb előadást is. Deák (Retlegi Fridolin) a köbor színigazgatót a maga eredetiségében oly hiven mutatta be, mintha az lett volna valaha. — Volt is nevetés és taps. Dezséri (Isztrekucz) talpraesett örmény volt. Szepesti (Bányai) a professort gyengén producálta. Nem tanács, ajánlatul mondjuk: szokja le a szavak minden ok nélküli elnyújtását, mert ezáltal nem a kételkedésnek ad kifejezést, hanem a közönséget még inkább meggyözi azon feltérvésében, hogy nem tudja a szerepét és ezáltal akarja palástolni. Berzsenyiné (Borbála), (Ételka) Berzsenyi Margit és Vértésiné (Irma) szokott kedvességgel játsztak. A többi szereplők is közreműködtek a kivívott sikerben.

Kedden, 28-án közkívánatra középszámu közönség előtt „Koldus diák” vig operettet adták. Ez előadás ép oly csinos és összetvő volt, mint az első.

Szerdán, 29-én Berzsenyi Julia jutalomjátékául szép számu közönség előtt „Boccaccio” adatott. Az ujság ingerével nem birt a darab, mégis mindvégig figyelmet leköltő volt az előadás. — Gyönyörködhetett a közönség a szebbnél szebb magán-, kettős- és kardalokban. A czim szerepet Berzsenyi Julia játszta. Szép, iskolázott hangjával az érzelmek finomabb árnyalatát is hiven kitűntette; sok elevenséggel bíró játékaival sokszor indította tapsra a közönséget. — Vértésiné kedves Fiametta volt. Csengő, erőteljes hangja, szinpadai otthoniassága sokra jogosít. — A borbély (Deák), szatócs (Dezséri), a bodnármeister (Mezei) mulattató alakjai voltak a közönségnek. Mind három kiaknáta szerepét, hogy a nézőt nevetésre indítsa. S talán ez a nagy buzgóság volt oka annak, hogy a borbély sok olyat megengedett magának, mi által a karzatot ne-

vettette ugyan, de a műzést rontotta. Beatrice (Berzsenyi Margit) szép borbélyné volt. Izabella (Nagy Vilma) szerepét nagy elevenséggel játszta. Petronella (Berzsenyiné) szerepében honn érezte magát. Pietro (Szepesti) a kalandor herceget jól mutatta be. A kar megállotta helyét.

Csütörtökön, 30-án „Furesa háboru” cz. operettet adták. Ugylátszik a közönség abból, ami jó, a sokat is eltűri és örömmel veszen részt benne. A szép szám e mellett tanuskodik. Meg is érdemelte a nagysikerű előadás. Összevágóbb operette előadás alig volt az eddigiek között. A nő- és férfiszereplők háborút folytattak az est sikeréért; a diadalt közösen vívták ki. Különösen nagy erélyt fejtettek ki a küzdelemben Groot Baltazar (Dezséri) és neje Elza (Vértésiné), kiknek egy duettjük ismételtetett. Berzsenyi Julia (Violette), Berzsenyiné (Artemisia) nem csekély erőt fejtettek ki úgy, hogy méltán sorakozhatnak a más kettőhöz. Umberto (Mezei) jó ezredes volt. Szabasztian (Aranyosi) meglepően játszott és énekelt az eddigiekhöz képest.

Referens.

A felsőbb nőnevelés érdekében.

Van szerencsém a vidéken lakó tisztelt szülőket arról értesíteni, hogy ha gondosan vezetett leányiak nevelését befejezendő, őket anélkül, hogy ők magok Kolozsvárra beköltözzenek, a kolozsvári államilag segélyezett felsőbb leányiskolába szeretnék beadni, mely ugyan kenyerkeresetre biztosító pályát nem nyújt, de éppen úgy, mint a pesti felsőbb leányiskola, a legfelső oktatást és műveltséget adja meg a fiatal leányoknak, mint a fiúknak a gymnasium; azon esetben én néhány vidéki szüle kérésére egészséges, nagy szállást vettem ki, melybe a vidéki gyermekeket befogadhatom és francia nevelőnő segédkezése mellett nagy családot képezünk, mely legesegségesebben igyekszik élni táplálék, mozgás, alvási névze, és mely rendszeren jár fel a felsőbb leányiskola előadásaira, éppen úgy, mint azon leánykák, kiknek szülei a városban laknak.

Az 1885—86-ik tanévre befogadhatok még néhány leánykát, de ezeknek 1885. június végéig fog már kelteni jelentkezniök, hogy aszerint rendezhessem be házatam előre, szeptember elsejére.

Ugy hiszem szükségtelen mondanom, hogy ezen terhet csakis ügybuzgalomból vállalom magamra és a vidéken lakó, de leányikat mégis kitűnő nevelésben részesíteni kívánó szülők megsegítésére. — A növendékekre fordított költséget felosztom a növendékek közt. Jelenleg 30 forint jut egynek-egyenek teljes ellátására. Azonkívül a vidéki tanulóra névze a tandíj 30 forint évre a felsőbb leányiskolában. — Csakis 12 évet betöltött leánykát vesznek oda fel az első osztályba, ki a hat elemi nyilvános iskolában végezte, vagy sikeresen teszi le a főlvételi vizsgát a hat elemi osztály tantárgyaiból.

Bővebb felvilágosításokat a legszívesebben nyújtok mindazoknak, kik hozzám fordulnak.

Kolozsvár, 1885. ápril 25.

De Gerando Antonina,
a felsőbb leányiskola igazgatója.

VEGYES HIREK.

— Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület lapunk számára a 137. számu gyűjtővet sziveskedett megküldeni. Felhívjuk megénk lelkes közönségét, hölgyeket, férfiakat, gazdagot, szegényt minden különbség nélkül: pártolják tehetségükhöz mérten ezen hatásaiban és eredményeiben kiszámíthatlan fontosságú ügyet. Az alapító tagok 5 év alatt befizetendő 100 frtot, avagy ily értékű kötvényt, értékpapirt, a rendes tagok 6 éven át évenként 2 frtot, avagy egyszerre 10 frtot, pártoló tagok, kik 3 éven éven át 1—1 forintot fizetnek. Elfogadunk továbbá bármilyen csekély adományt is, ami a jótékonyezélt előmozdítja. Az adakozásokat, aláírásokat lapunk szerkesztőségéhez kérjük küldeni.

A „Közérdek” szerkesztősége.

— Nagy-Enyed város képviselő-testülete törhetlen hazafias érzületének és áldozatkészségének ujabban is egy igen szép tanujelét adta azáltal, hogy május 1-én tartott gyűlésében, Török Dániel városi képviselő indítványa folytán, egyhangulag, hazafias lelkesedéssel kimondotta, hogy N.-Enyed város 500 forintos alapítvánnyal az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület alapító tagjai sorába lép. — Els Enyedről már a második 500 frtos alapítvány. Első volt a Bethlen-főtanodáé. Ugylátszik, hogy Nagy-Enyed város méltó ma is és méltó akar maradni jövőre is azon szép hirtelvéhez, melyhez törhetlen magyar hazafias érzülete által jutott volt a multban s melyért a magyar állameszme ellenségei részéről már annyi izben volt kénytelen keserves mártíromságot szenvedni.

— Az erdélyi ref. egyházkerület b. e. püspöke néhai főtiszt. mélt. Nagy Péter emlékére a nagyenyedi ref. egyházmege, a Bethlen-főtanoda és a püspöki vizsgálat alatt álló nagyenyedi ref. egyházközség által Nagy-Enyeden, 1885. évi május hó 10-én együttesen megtartandó

gyászünnepegy sorrendje: 1. Orgonajáték. 2. Zene, a főtanodai zenekar által előadva. 3. A gyülekezet éneke orgonakísérettel. (XC-ik zsoltár 1-ső vers.) 4. Ének, a theol. dalkar által előadva. 5. Ima, mondja nt. Hegedűs János theol tanár. 6. Ének, a nagyenyedi dalkör által előadva. 7. Emlékbeszéd, szónok tiszt. Sándor János egyházmegyei főjegyző. 8. Ének, a főtanodai dalkar által előadva. 9. Záríma. 10. Zene, a főtanodai zenekar által előadva. — Tizedikén reggeli 9 órakor a vendégek elszállásolása a rendező bizottság által. Rendező-bizottsági iroda: a ref. egyház kebl leányiskolájának tanterme. Isteni tisztelet végzetével közgyűlés tagjai testületileg az újváros háza tanács-termébe vonulnak, hol nt. Hegedűs Lajos esperes a közgyűlést ünnepélyesen megnyitja. Délután 3 órakor egyházmegyei házassági törvényszéki ülés és az egyházmegyei lelkész özvegy-árvai gyámintézet pénztára állásáról az 1885. évre készült számadás megvizsgálása. 11-én d. e. 8 órakor az egyházmegyei közgyűlés tolytatása, délután fél 2 órakor közebb a „Két Hattyu” vendéglőben. — A rendező bizottság.

— A nagyenyedi ref. egyházmegye képviselőinek mindazon t. t. tagjai, kik a folyó évi május 10. és 11-én Nagy-Enyeden megtartandó egyházmegyei közgyűlésben részt venni szándékoznak és magukat elszállásoltatni óhajtják, felkérnek, miszerint eziránti óhajtasukat t. Málnási Lajos aával május 9-ig szóval vagy levélben közölni sziveskedjenek. — A rendező bizottság.

— A nagyenyedi ref. egyházmegye gerendi választókerületének eddigi képviselője id. Gáspár János képviselő állásáról azon okból, mert mint a nagyenyedi ref. egyház főgondnoka az egyházkerületi közgyűlésnek hivatalánál fogva tagja — lemondván, helyébe egyházkerületi képviselővé Nagy-Enyed város érdemes polgármestere Kovács Gyula választott meg. Üdvözlőnk a gerendi választókerületet, mely ezen választása által alkalmat szolgáltatott arra, hogy újonnan választott képviselője Kovács Gyula, mint egyházkerületi képviselő, az egyház javára már eddig is kifejtett buzgó munkásságát jövőre az eddiginél szélesebb körben is kifejthesse.

— Figyelmeztetés. Azon Nagy-Enyed városi iparos polgárok, kik a Budapesten rendezett orsz. kiállítást megnézni szándékoznak és a nagyenyedi kiegészítő takarékpénztár egyesület által két iparos polgár részére följánlott 40—40 frt utazási segélyt igénybe óhajtják venni, figyelmeztetnek, hogy eziránti óhajtasukat a kiegészítő takarékpénztár helyiségében, a hivatalos napokon, folyó évi május 20-ig szóval vagy írásban jelentsék be. Azok, kik az országos kiállításra ipartárgyakat küldtek fel, elsőbbségben fognak részesülni. — Nagy-Enyed, 1885. április hó 28. Az egyesület Igazgatósága.

— Meghívó. Az alsófehérmegyei tanító-egyesület nagyenyedi fiókkörének tagjait bátor vagyok felkérni, hogy folyó évi május 15-én délelőtt 9 órakor Nagy-Enyeden, a polg. leányiskola tantermében tartandó fiókköri ülésre megjelenni sziveskedjenek. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó Nagy Lajos által. 2. A mult fiókköri ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Nyilvános tanítás a számtanból, tartja Bartha Zsigmond. 4. Nyilvános tanítás a történelemből, tartja Réthi Gábor. 5. Felolvasás Nagy Lajos által. 6. Szabad előadás, tartja Mórággy István, vinczellérképző-intézeti igazgató; az előadás után a vinczellérképző-intézet ültvényeinek megtekintése. 7. Indítványok. — Kelt Nagy-Enyeden, az alsófehérmegyei tanítótestület nagyenyedi fiókköre választmányának folyó évi ápril hó 27-én tartott üléséből. Balázs Gyula, fiókköri jegyző.

— A Bethlen-főtanoda theol. dalkara 1885. ápril 11-én Felvinczen dalestélyt tartott, mely alkalommal felülfizettek: Szacsay Lázár 1 frt, Gróf Lajos 1 frt, Zudor Károlyné 1 frt, Bodola Imre 50 kr. Fogadják a t. felülfizetők a theol. dalkar köszönetét. — Nagy-Enyed, 1885. ápril 25. K. i. s. Sándor, elnök.

— Nyílt számadás a nagyenyedi polg. isk. tan. testület által 1885. ápril 18-án a gyermek-könyvtár javára rendezett táncmulatságról. Összes bevétel belépti jegyek, felülfizetések és jegymegváltásból 197 frt 85 kr. Összes kiadás 97 frt 39 kr. Maradt a gyermek-könyvtár javára 100 frt 46 kr. — Felülfizettek és jegyüket megváltották: tek. Kovrig Tivadarné urnő 100 frt. Váro Ferencné urnő 80 kr. Krismanits Vilmos honv. főhadnagy 40 kr. V— 1 frt 60 kr. N. N. 1 frt. Bartha Lajos (Nagy-Lakról) 40 kr. Straub János 90 kr. Simonfi Lajos 80 kr. Horváth Józsefné urnő 70 kr. Fejes Áron 20 kr. Ujvári Imre 20 kr. Balogh Ferenc honv. százados 40 krajczár. Dr. Winkler Albert 1 frt. Dr. Farnos Dezső s. tanár 20 kr. N. N. 20 kr. Czell Ignác 20 kr. Keresztes Pál 1 frt. I. K. 20 kr. N. N. 20 kr. ifj. Vajna István 20 kr. Papp Gyula 1 frt 20 kr. Kovács Gyula polgármester, iskolaszéki elnök 1 frt 20 kr. V. F. 20 kr. Henzeli József 70 kr. Nsgos Gáspár János kir. tan. tanfelügyelő 2 frt. Szász József 1 frt. Hínléder Guidó 2 frt. Ürmösiné Farkas Mária urnő 1 frt 20 kr. Vájsz Amália k. a. 1 frt. Bedőházi Vilma urnő 20 kr. Munkácsy József 20 kr. — Midőn a felülfizetők és jegymegváltók hálás köszönetet mondok, nem mulasztatom el leghálásabb köszönetemet nyilvánítani tek. Kovrig Tivadarné szül. Scheidel Katinka urnőnek, mint bálányának: ki intézetünk iránti

meleg érdeklődésének már eddig is oly sokszor adta fényes tanujelét, s most is nem csak újbóli szives megjelenésével és lekötő nyájas mondorával s vendégeink iránt tanúsított előzékenységgel, hanem a bál sikere érdekében tett lépései által is nemes czélunk elérhetésében segíteni törekedett. — Nagy-Enyed, 1885. április 22-én. A polg. isk. tan. testület nevében és megbízásából: Király Miklós, testületi penztáros.

— **A Bethlen-főtanoda** újonnan épülő főépületének építési munkálata már annyira haladt, hogy a főépület észak felőli részére a földel szarvazata is fel van huzva.

— **A gerendkeresztúri ref. egyházközségnek** eddigi felkésze, Gergely Györggyel szemben hosszú időken keresztül folytatott peresüggé elvégre végleges megoldást nyert. Ugyanis a nagyenyedi ref. egyházmegye köztörvény-széke ápril 27-én tartott üléséből Gergely Györggyet a g.-keresztúri lelkesi állásától véglegesen elmozdította, mely elsőfoku bírósági ítéleten alperes Gergely Gy. megnyugodott. Ideje is volt, hogy ezen szomorú ügy elvégre megoldást nyerjen.

— **Apró hírek.** A háboru Anglia és Oroszország között mind valószínűbb, főleg az eddig oroszbarát, angol miniszterelnök harcizás beszéde után. — Oroszország 25 hadihajót szerelt fel s tömérdek katonaságot mozgósított. Anglia is nagy hajó sereget gyűjt s borzasztó erejű ágyukkal tesz próbákat, melyek golyói 200 méter távolságra átlukasztanak egy 11 $\frac{1}{2}$ hüvelyk vastag acélpáncélt. — **Égések** vannak napirenden az erdélyi részeken; Kolozsvárt több ház, Bükszádon a nagy üveggyár, Szászvároson több ház égett el. Itt Enyeden még nem fordult elő vesztély a városban, de az erdőt több helyen pusztította a kártékony elem, melynek a folyton tartó nagy szárazság nagyon kedvez.

— **Újonnan megjelent könyvek és zeneművek, melyek Wokál János könyvtárában N. Enyeden kaphatók.**

Budapest a kiállítás alatt. Fővárosi kalauz és tájleírás. Szerkesztette Gelléri Mór. 60 kr.

Posner-féle képes utmutató a kiállításban és Budapesten. 40 kr.

Utmutató az 1885. évi budapesti orsz. kiállításra fővárosi kalauzzal. Szerkesztette dr. Sziklay János és László Elek. 40 kr.

Budapest főváros és az orsz. kiállítás térképe a legújabb újjátalkozással s a legjobb források után rajzolva. 30 kr.

Magyar történelmi életrajzok. Szerkesztette Szilágyi Sándor, 3 kötet. 1. 80 kr.

Csőmőry Zay Ferencz 1505—1570. Irta Thallóczy Lajos 2. 80 kr.

Mária Magyarországi királynéja 1370—1395. Irta Márki Sándor. 2. 80 kr.

Bihar-ország, utirajzok. Irta K. Nagy Sándor, 2 kötet. 2. 80 kr.

Az élet harczeit, a hámos. Regény, írta Ohnet György. A két kötet ára 2. 50 kr.

A zöld asztal mellől. Karczolatok jogi dolgokról és a bizottsági teremből. Irta Futó Ferencz 1. 1. 1. 1.

A szenvedők. Orosz regény, írta Dosztojevszki Th., fordította Fái J. Béla. A két kötet ára 2. 2. 2.

A porban született. Regény, írta Beniczky Bajza Lenke. A két kötet ára 2. 2. 2.

Briff omnibus. Induló, zongorára szerző dr. Müllerber Gyula. 50 kr.

— **Szenzációs regény** közlését kezdte meg e napokban a „Pesti Hirlap”. Ez Elie Berthet A gyujtogatók című nagy regénye. A szenzációs művekben annyira gazdag francia regényirodalomban is kevés oly mű van, mely oly nagyban lekötne az olvasó figyelmét, mint Berthet e hatásos regénye. A gyujtogatók bandája Franciaország legnagyobb részében birt összeköttetésekkel: czinkosokkal, kémekkel, gazdákkal. Vakmerő üzemek helyét azonban főleg a Párishoz közelebb eső megyék képezték, a hol sok éven át réme volt a lakosságának. Berthet regényének alapját főleg bírósági okiratok képezi. De műve korántsem pusztá adathalmaz. Ellenkezőleg az író kitűnően értett ahhoz, hogy a „gyujtogatók” kapitányához, a „Szép Ferenczhez” költött legendát lebilincselő képzelmekkel dolgozza föl egy elejétől végig drámai hatású mesévé. — Oly regény ez, hogy aki belefogott olvasásába, nem válhat meg többé tőle s alig várhatja a folytatások megjelenését. Új előfizetőknek a Pesti Hirlap kiadóhivatala (Budapest, Nádor-utca 7.) könyvalaku ívekben küldi meg a regény már megjelent részét. Egyébként is a Pesti Hirlap, mely negyedévi 3. 50 kr-ért s havi 1. 20 kr-ért egész könyvtár pótló olvasmányt nyújt s mely mindennap 14—16—20 oldal tartalommal s köznapokon két, vasár- és ünnepnapokon 3—4 melléklettel jelenik meg s a mit ma egyetlen európai lap sem nyújt, előfizetőinek minden ráfizetés nélkül hetenként egy külön albumba köthető zeneművellettel is kedveskedik, ajánljuk olvasóink figyelmébe. Függetlenül, egyedül a magyar nemzeti politika érdekeit szolgálja, demokratikus szellemben. Vezetőiket legkiválóbb publicistáink írják: Pulszky Ferencz, Bekes Gusztáv, Török Kálmán, Eötvös Károly, Pesti Frigyes, Borostyáni Nándor, dr. Kenedi Géza fel. szerkesztő stb. Tárcait és karczolatait, melyekből minden szám többet is tartalmaz, a kedvelt tollú Mikszáth Kálmán, (Scarron), kinek a „t. Házból” cz. országgyűlési karczolatai közkeveltségre tettek szert, Bartók Lajos (Don Pedrő), Ágai Adolf (Csieseri Bors), Könyves Tóth László, Kürthy Emil (Kóbor tova), Tábori Róbert, (Kolombus), Tóth Béla, dr. Radó A., dr. Sziklay János, Roboz István, Latkóczy Mihály, dr. Milkó Izidor, Sebők Zsigmond stb. Többi rovatait is gondál és élénken szerkesztik a nagyszámú belmunkatársak. Az előfizetési pénzek (negyedévre 3. 50 kr., egy hóra 1. 20 kr.) a Pesti Hirlap kiadóhivatalába (Budapest, Nádor-utca 7. sz.) küldendők. Mntatványszámokat egy hétig jingyen küld a kiadóhivatal.

A „Gondúzó” 32. száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: „Az új fispán”, rendkívül érdekes regény Tolnai Lajos-tól (folytatás). „Az erdőben” költemény Petrik Móról, felolvasatott a Petőfi-társaság ülésén. „Barátság a sirig” elbeszélés Balázs Sándortól. „A végzet” regény Margitay Dezsőtől (folytatás). „Székely tá-

mad, székely bánja” történeli regény P. Szathmáry Károlytól (folyt.) „A gránátkőves asszony” Marlitt E. legújabb regénye, fordította Mártonffy Frigyes. — Ezeket követi a boríték érdekes tartalma, ugymint A magyar gazdaságy, vegyesek, talányok, talányfejtők és szerkesztői posta. A minden vasárnap megjelenő „Gondúzó” előfizetési ára negyed évre 1. 50 kr. Az előfizetési pénzek Székely Aladár kiadó tulajdonoshoz küldendők, Budapest VII. ker. Dob-utca 14. szám. Figyelmeztetjük olvasóinkat e kitűnő lapra, mely körül hazánk legkiválóbb írói csoportosultak és mely oly ügyesen van szerkesztve, hogy hazai irodalmunkban páratlanul áll. A semmi költséget nem kímélő és áldozatkész kiadó mindenkinek szolgál mutatószámokkal ingyen és bérmentve, ki e végre hozzá fordul.

KÖZGAZDASÁG.

* **Melegen folyó faviasz** következő módon készül: vegytű 880 gr. tisztított fenőgyantát, 100 gr. fekete szurkot, 30 gr. úrfagygyut és 40 gr. porrátorrt vörös okkert. Először a gyantát, fekete szurkot és úrfagygyut olvasztjuk meg lassu tűzön egy cserépedényben s ha megolvadtak, hozzájuk öntjük a hamut vagy vörös okkert s addig kavargatjuk, míg jól összekeveredett. Ha a keverék kihűlt, egy tömböt képez, a melyet a használatig mint ilyet tehetünk el, s abból letörve annyit, a mennyi szükséges, azt megömlesztjük. Ha a faviaszt igen forrón alkalmazzuk, az árt a fa héjájának s a külső farétegnek, mert ezt megégeti s ilyformán az oltóág nem fogamzhat meg, ha pedig hideg a viasz, nehezen kenhető s nem is tapad jól. A felmázolás esetet segélyével történik; használnak ugyan e célra kis falapátocskákat is, csak hogy ezzel lassabban megy a munka és több viasz szükséges, meg hamarabb ki is hűl az a lapát.

* **A csontár gyümölcsfák mézafolyásáról** azt írja egy német gyümölcstermelő, hogy azt rendszeren a talaj helytelen megválasztása, az ültető gödör elégtelen mélysége, hibás ültetés és végre a vizet át nem bocsátó talaj, tehát túlságos nedvesség okozza. — A csontár gyümölcsfáknak a szelid agyagtalaj felel meg legjobban. Az ültető gödörket legalább egy méter mélyre kell ásni, ha egy fél méterrel mélyebbek, még jobb. A vizenyős talaj ültetés előtt kiszáradtandó. A helytelenül ültetett fák néhány év múlva is ki lehet emelni és helyesen elültetni. A betegség okai megszüntetettvén, magához a betegség gyógyításához lássunk. E célból az ágak és törzs megfelelő részei hosszukban kivágatnak és a mézgával elletett helyek agyagból, mészből és tehéntrágyából készített sűrű péppel kenendők be. Ezzel a szerrel az említett pomológus már számtalan beteg csontár gyümölcsfát gyógyított és mentett meg.

* **Fagyok elleni tüzek a szőlőkben.** Igen sok vidéken tudvalevőleg azáltal védik a szőlőket a késői fagyok ellen, hogy több helyen oly anyagot gyujtanak meg, mely nagy füstöt terjeszt. Ez a szer a legtöbb esetben elég védelmet nyújt és csak a bizonytalan, hogy eltaláljuk-e azt az időpontot, melyben a hőmérsék annyira alászállt, hogy a tüzet meg kell gyujtani. E bajon egy Lestelle által feltalált eszközzel lehet segíteni. — Egy a szőlő közepén felállított hőmérőnek higanyoszlopa, mihelyt a veszélyes hőmérsék beállt, egy villanyfolyamat zár be, mely a szőlőben 40—40 méternyi távolságban elhelyezett gyomrakásokat mind egyszerre meggyujtja. — Mezasban már alkalmazták is ezt az új találmányt, mely hektáronként 100—200 frankba kerül.

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1885. április hó 30. Egy hectoliter tisztabuzza 6. 25 kr., rozsa 4. 50 kr., elegy buza 5. fr. — kr., törökbuza 4. 75 kr., zab 2. 00 kr. Egy kiló marhahús 44 kr., sertésbuzza 40 kr., borjúhús 36 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Szám 592.
1885.

Árlejtési hirdemény.

A nagyméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési miniszterium az 1885. évi ápril hó 23-án kelt 8882. számú rendeletével az Alvincz Borberek Sibisián egyesült községeknek a Maros folyó elleni megvédésére husz kőszarkantyú építését 27000 frt készpénz, továbbá természetben kiszolgáltatandó 2152 kétfogatu, 44 egyfogatu, 4141 kézi napszámmal, s ennek megváltása esetén összesen 33314 frt 69 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fenn említett munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából az 1885-ik évi május hó 15-ik napjának délelőtt 10 órájára az alsófehérmegyei államépítészeti hivatal helyiségében Nagy-Enyeden tartandó zártajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap délelőtt 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Az alsófehérmegyei kir. államépítészeti hivataltól.

Nagy-Enyeden, 1885. április hó 28-án.

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

Sz. 7104—1884.
tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy a kir. kincstár végrehajtató 101 frt 82 kr tőke, ennek a kielégítéséig járó 6% kamattal 8 frt 60 kr eddigi költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szoruló Opra Maria és Opra Perfirio gyám által képviselt Opra Vaszlík és Joon kiskorúnak a muzsina 23 számú tkvben A+ 1—14. sz. alatt foglalt fekvőségei 453 forint megállapított kikáltási árban Muzsina község előjárásági helyiségében 1885. évi május hó 9-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikáltási áról is eladandók.

Venni szándékozik kötelesek a kikáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-jeltett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 2 egyenlő részben az első 30 a második 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letézni.

Különb az árverés megállapított feltételei alólr telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előjárásági-nál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. jan. 30-án.

Sz. 7106—1884.
tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy tiszti ügyész Müller Mihály által képviselt kir. kincstár végrehajtató 119 frt 64 kr tőke, ennek az esedékesség napjától járó 6% kamata 5 frt 25 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szoruló Goronya Maria férj. Szues Vaszlík né ellen a diódi I. rész 99 sz. telekjegyzőkönyvben A-1—14 rendszám alatt foglalt fekvőségei 844 forint megállapított kikáltási árban Diód község előjárásági helyiségében 1885. évi május hó 11-én délután 3 órakor tartandó nyilvános árverésen kikáltási áról is eladandók.

Venni szándékozik kötelesek a kikáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-jeltett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 2 egyenlő részben, az első 30 a 2-ik 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letézni.

Különb az árverés megállapított feltételei alólr telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Diód község előjárásági-nál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tkvvi hatságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. január 30-án.

83. szám.
1885.

Arverési hirdetmény.

Alólr kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíró 186 számú végzése által Kecezel Móröz özvegye és társa czég javára Velikán Sándor és neje Bereczky Fira ellen 165 forint 88 kr tőke, ennek 1884. év július hó 15 napjától számított 6% kamattal és eddig összesen 31 frt 99 kr perkötség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtást alkalmával bíróság lefoglalt és 351 frt 54 kr-ra becsült 3 db szeszermunkához való varrogép és többféle ház eszközök és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés után eladandók.

Mely árverésnek a 356—1885. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Balázsfalván alperes lakásán leendő eszközökre 1885-ik év május hó 12-ik napjának délelőtt 9 óráig határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek beesáron alul is eladandó fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiírtandó.
Kelt Balázsfalván, 1885. év ápril hó 25-ik napján.

Thát György,
kir. bír. végrehajtó.

Ugy Sigl-féle nyolcz lóerejű gőzcséplőgépet eladó, értekezhetni Czirner J. József urral Nagy-Enyeden.

Figyelemre méltó!

A Magyar-utca végén Kovács István-féle kert 2 hold terjedelmű szép gyümölcsösökkel, továbbá két szellőház udvarral örök áron eladó. — Értekezhetni lehet

Drágomán S. Domokos,
(Mártonfy testvérek.)

19. szám

Szerkesztő
Nagy-Enyedi
A KIADÓHIVATAL
hova
a lap szellemi
közlemények

Kiadóhivatal
Wokál János köm
hova
az előfizetések
bérmentesen
Kéziratok nem a

Amint biztos
kormány legköz
sege elé terjeszt
mával megajánd
székére kíván ul

A megyék i
desben nem szok
a tisztujtásnál a
kit ohajtana pl. a
tatni. Amde, mi
jai teljesen ism
érdekeket s azok
férfiakat, addig
ha nem a megy
ismerheti ugyan
figyelemmel rész
öriznie kell által
a helyi viszonyo
ván, csak főispá
ezen nagyfontoss
— a dolgok ter
sokszor pár éve
nyek között ritka
nunk az oly főis
kérdéseinek elmé
élet szövényes
magát.

Am Alsófehé
zete, feladata na
szekben kiváló fon
nehézségekkel va
merjük a multat
és szomorú, fele

TA

Ez az

Ez az ó
Gyakran
En mell
Szép dal
Fülembe
Jól emlé
— Szom
Hajlik a

Ez az ó
S a mik
Mindég
Két halo
Mint hog
Valami u
— Szom
Hajlik a

Nem kér
Vele egy
Bánatom
En is a
Egy fájt
Szeretni
— Szom
Hajlik a

Egy fájt
Nem birt
Most már
A hol ne
Vérző szí
Alá sirha